

Scriitorii români, până mai ieri o speță puțin cunoscută, de unii desprețuită și de toți rău răsplătită, au ajuns zile bune. Trei partide se bat pentru ei, ca și cum ei ar fi cu toții alegători la Colegiul I de Senat. Trei partide au deschis trei “reviste mari” - fiecare din ele e, pentru respectivii aderenți și pensionari, cea mai mare sau, mai bine, “singura” în care se poate... înscrie orice scriitor care-și atribuie oarecare merit (și unde *nu-i* un scriitor cu această iluzie?).

Trei partide au deschis fonduri literare, unele dînd și mîncare, dar mai ales băutură copioasă, acelor cari au înțeles eselența clubului literar A, B ori C.

Bune zile! Cum se zvonește în politică despre trecerea “eminentului amic” cutare de la un partid la altul - și aceasta înseamnă că omul are o nemulțămire care trebuie potolită urgent - așa e și în literatură. Ai auzit că X se duce la cutare? Y a trecut cu totul la Z. L-a lăsat desigur pe V., și așa mai departe. Ca într-o foaie politică din cele mai ordinare se lăfăiesc “cronicile” deosebiților antreprenori, știind să tacă, să ascundă, să exagereze, să insinueze, să insulte, să huiduiască pe adversarii revistei sau chiar pe simplii trecători cari nu se opresc măcar o clipă la ghișeu. S-a ajuns la mișelii neauzite, și o femeie, care a dat pagini frumoase criticei noastre, a fost ocărîtă cu cele mai triviale cuvinte, din care nu lipsea nici literarul și esteticul calificativ de “Mama-Pădurii”.

Că e dulce pentru scriitor să ieie bani mulți pe orice poezie, pe orice nuvelă, care i se cer să nu le dea altuia, cred; că e pentru anume suflete o mare mulțumire să-și vadă tovarășii de scris tăgăduiți și insultați, pentru ca astfel să iasă ei la iveală mai bine - desigur că fiecare insinuație păcătoasă stîrnește furtuni de aplauze în anume cafenele care adăpostesc o anume ceată - nu mă îndoiesc. Zile bune pentru scriitori!

Dar, vezi, mai e și un public. Dv. știți că este, fiindcă el, bietul, cumpără - cumpără și ce scrieți unii, și ce scrieți ceilalți, numai să fie frumos. Cumpără cărțile, cumpără și revistele.

Dar nu e mulțumit. Îl asurzesc toate aceste nerușinate ambiții care țipă de-i iau auzul. Îl orbesc toate aceste rachete și focuri de artificii care se trag de deosebiții intențenți și casieri literari. Îl dezgustă atîta trivialitate obraznică și atîta perfidie amară.

Nu poți vorbi cu unul din cetitorii cei mai buni fără să-ți spuie aceasta. Nu o dată, foile de “dincolo” pomenesc cu părere de rău de alte zile, cînd scriitori îmbuibăți cu bani nu trăgeau carurile de triumf ale antreprenorilor.

Se cere netăgăduit, de toată lumea, un colț curat și cinstit în care să se poată ceti. Mi s-a cerut și mie, care am dus lupte literare în vremea cînd ele ținteau un ideal, astăzi atins. N-am crezut că trebuie să refuz cererea, și astfel încep *Neamul românesc literar*, cultural și - poate - științific.

El n-are partid literar, n-are săgetători anonimi, n-are mandarina și bonzi, și n-are Dalai-Lama. Pentru plăcerea și învățătura publicului, tipărim numai articole, poezii și nuvele care să-i poată folosi. Iar ca normă, avem una singură, de care nu m-am despărțit niciodată:

Exprimarea sinceră a sufletului românesc în forme de adevăr.

N. Iorga

(Neamul românesc literar, an. I, 1908, nr. 1 din 25 decembrie, în Presa literară românească, articole-program de ziare și reviste (1789-1948), II, ediție, note, bibliografie și indici de I. Hangiu, cu o introducere de D. Micu, EPL, București, 1968, pp. 172-173)